

NWO

Signalering Economische topsectoren en NWO-Geesteswetenschappen: Stand van zaken, deel III | **Interview** Marlou Schrover: 'Migratiehistorisch onderzoek is duidelijk maatschappelijk relevant' | **Expliciet** Wijzigingen in de Vernieuwingsimpuls 2012

5 vragen aan

Wido van Peursen

Associate Professor Old Testament
en voorzitter van de Vrije Competitie
Geesteswetenschappen 2011

Wat was voor u de grootste eyeopener als voorzitter van de beoordelingscommissie Vrije Competitie Geesteswetenschappen? Er is wel degelijk verschil tussen een goede en een voortreffelijke aanvraag. Het is dus niet zo dat NWO alleen maar uitstekende aanvragen binnen krijgt en vervolgens appels met peren moet vergelijken. Blijft het feit dat als die voortreffelijke aanvragen eenmaal boven zijn komen drijven, ook daarvan slechts een deel gehonoreerd kan worden. En dat is heel jammer.

Wat zijn de grootste veranderingen die uw vakgebied (Religiestudies) de afgelopen jaren heeft doorgemaakt? Ik zie twee tegengestelde bewegingen: enerzijds een theologisering, waarbij Religiestudies nadrukkelijker beoefend worden binnen specifieke hermeneutische of confessionele kaders, en anderzijds een verbreding, waarbij dwarsverbanden met andere gebieden van de Geesteswetenschappen steeds belangrijker worden. Deze bewegingen hebben ook hun weerslag gevonden in organisatorische en administratieve veranderingen.

Wat is uw wens voor 2012? Een nieuw onderzoeksproject starten. Met steun van NWO natuurlijk.

Mijn favoriet boek van het Oude Testament is... Richteren ('Rechters'). Dit Bijbelboek is een onuitputtelijke bron van onderwijs- en onderzoeksmateriaal, of het nu gaat om de Hebreeuwse vertelkunst, om klassiek-Hebreeuwse poëzie, om de boeiende wijze waarop de Syrische vertaler met de tekst is omgegaan, of om de manier waarop latere interpretaties geworsteld hebben met curieuze of ambigue passages.

Blijvend bewonderaar van... Origenes. In mijn onderzoek speelt computationele tekstvergelijking een belangrijke rol. Maar de basis voor de filologische en vergelijkende studie van oude teksten is al gelegd in de oudheid door hellenistische en vroegchristelijke geleerden. Origenes (3e eeuw) heeft de Hexapla op zijn naam staan: zes versies van de bijbel in kolommen naast elkaar met markeringen van de verschillen tussen de Hebreeuwse tekst en de Griekse vertaling. Sinds de opkomst van de computer heeft het nog decennia geduurd voordat de computer hem dat na kon doen. En zelfs nu bereikt de meertalige computationele alignment van parallelle teksten nog niet eenzelfde nauwkeurigheid als het handmatige werk van Origenes.

Vijf vragen aan	1
Signalering	3
Interview	6
Expliciet	8
Focus	9
Programma's	11
Open competities	12
Toekenningen	13
Etalage	14
Deadlines	16

Geestesoog is het kwartaalblad van NWO-Geesteswetenschappen. Naast achtergrondartikelen over onderzoek, onderzoekers en onderzoeksbeleid staan in Geestesoog berichten uit programma's en open competities en een overzicht van toekenningen. Nieuws over rondes en deadlines wordt ook verspreid via de elektronische nieuwsbrief G_PS.

De redactie staat open voor reacties van lezers. Reacties kunnen gestuurd worden aan geestesoog@nwo.nl.

U kunt zich kosteloos abonneren op Geestesoog door een e-mail te sturen aan geestesoog@nwo.nl.

Aan de inhoud van dit blad kunnen geen rechten worden ontleend.

Uitgave | NWO-Geesteswetenschappen
 Redactie | Veronica Rivera-Santander Groot
 Vormgeving | Sam Gobin, samgobin.nl
 Fotografie | Harmen de Jong (p. 1,6);
 Shutterstock (p.3)
 Druk | AD Druk, Zeist
 ISSN 1572 1841

De Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) heeft tot taak kwaliteit en vernieuwing van de Nederlandse wetenschap te bevorderen. Zij doet dit door het financieren van excellent wetenschappelijk onderzoek via acht wetenschapsgebieden.

Het NWO-gebied Geesteswetenschappen financiert en stimuleert onderzoek op het gebied van: geschiedenis, kunstgeschiedenis, archeologie, taal, spraak en logica, literatuurwetenschap, theologie, filosofie, film-, muziek- en theaterwetenschap.

Economische topsectoren en NWO-Geesteswetenschappen: Stand van zaken, deel III

Dit is het derde artikel in Geestesoog over de economische topsectoren. Het gaat over de ontwikkelingen in het najaar, en meer in het algemeen over het (verdere) traject. Wanneer u meer informatie wilt over de achtergronden van de topsectoren en/of de eerdere ontwikkelingen, kunt u die ook op de website van NWO nalezen (www.nwo.nl). De twee eerdere artikelen in Geestesoog vindt u via www.nwo.nl/gw

Topsectoren en NWO

NWO moet voor een groot deel van haar middelen aansluiting zoeken bij de topsectoren. Naar verwachting gaat het om een bijdrage die oploopt tot € 275 miljoen in 2015. De bijdrage van NWO richt zich op fundamenteel wetenschappelijk onderzoek. Het gebiedsbestuur Geesteswetenschappen is ervan overtuigd dat de geesteswetenschappen aan de topsectoren kunnen bijdragen, ook al is geen ervan direct geesteswetenschappelijk van aard. De focus is daarbij in de

Economische topsectoren en NWO-Geesteswetenschappen: Stand van zaken, deel III

eerste plaats gericht op de ontwikkeling van een dwarsdoornijdende onderzoeksagenda 'sociale en culturele infrastructuur' (samen met het gebiedsbestuur Maatschappij- en Gedragwetenschappen), die alle economische topsectoren kan voeden. Ten tweede richten wij ons op de topsector Creatieve Industrie. En verder liggen er kansen voor geesteswetenschappelijk onderzoek bij een aantal andere topsectoren zoals Water, Life Sciences & Health, Energie en Agrofood. Inmiddels zijn voor alle topsectoren de onderhandelingen om te komen tot kennis- en innovatiecontracten in een vergevorderd stadium. Daarbij zitten overheid, bedrijven en kennisinstellingen aan tafel. Nadrukkelijke doelstelling is immers om de kloof tussen bedrijfsleven en kennisbasis te verkleinen. Naar verwachting zijn de concept-contracten medio december gereed. Daarna moet nog de formele besluitvorming en comittingering in de verschillende gremia plaatsvinden. Het Algemeen Bestuur van NWO wil zijn besluit over de inzet van NWO voor alle topsectoren tegelijk nemen. Dat zal in het nieuwe jaar gebeuren.

Infrastructuuragenda

De gebiedsbesturen Geesteswetenschappen en Maatschappij- en Gedragwetenschappen werken samen in een onderzoeksagenda sociale en culturele infrastructuur. Deze agenda bevat onderwerpen die voor alle topsectoren relevant zijn. De onderdelen ervan zijn onderwijs- & arbeidsmarkt, welzijnssysteem, culturele identiteit & sociale cohesie, en mogelijk ook veiligheid. Het onderwerp taal & communicatie is in alle onderdelen van de agenda geïntegreerd, maar is ook separaat onder de aandacht van de topteams gebracht. Op 7 december is de infrastructuuragenda aangeboden aan staatssecretaris Halbe Zijlstra van OCW. Verder is de agenda onder de aandacht gebracht van alle topsectoren.

Topsector Creatieve Industrie

Het Algemeen Bestuur heeft besloten om voor Creatieve Industrie een apart NWO-thema in te stellen. Dit om de aansluiting met de topsectoren te verbeteren. Het thema Creatieve Industrie is breder dan de voorlopige agenda van de topsector. De onderhandelingen met het topteam Creatieve Industrie zijn erop gericht die breedte ook in de agenda van de topsector te krijgen.

In de achterliggende periode heeft een aantal bijeenkomsten over creatieve industrie plaatsgevonden.

Zo organiseerde de KNAW een dag over de kansen voor de humaniora die deze topsector biedt. De KNAW zet via de instituten Huijgens ING, Meertens instituut en DANS in op deze topsector. Op een bijeenkomst van NWO-Geesteswetenschappen werd met onderzoekers diepgaand van gedachten gewisseld over potentiële onderzoeksthema's en -vragen voor de Creatieve Industrie. Hun input is benut in de besprekingen met het topteam Creatieve Industrie. Op basis van deze besprekingen heeft het topteam op een aantal onderwerpen thematische werkgroepen ingesteld die in november de inhoudelijke agenda uitwerkten. Vanuit vijf NWO-gebieden zijn in die werkgroepen onderzoekers afgevaardigd. De werkgroepen zijn (Serious) Gaming, Media & ICT, Smart Design, Built Environment en Next Fashion. Deze zijn alle op sectoren van de creatieve industrie gericht en gaan uit van regionale sterkten. Daarnaast zijn twee overkoepelende werktafels ingericht, één onder de noemer CI-next: Business innovation (waarin opdrachtgeverschap, cultureel ondernemerschap, IPR, business models e.d.), en één rond Cultural Heritage. In deze werkgroepen hadden ook onderzoekers vanuit de geesteswetenschappen zitting. Op 2 december vond een sectorbrede bijeenkomst plaats. Op het moment dat dit nummer van Geestesoog ter perse ging, waren de uitkomsten van die

bijeenkomst nog niet bekend. Beoogd wordt dat alle partijen, inclusief NWO, vóór 20 december een intentieverklaring ondertekenen voor het innovatiecontract.

Topsectoren: meer inbreng van geesteswetenschappen

Evenals de onderwerpen in de onderzoeksagenda sociale en culturele infrastructuur en het onderwerp taal & communicatie is ook de benadering die is ontwikkeld en uitgezet in het kader van het programma Maatschappelijk Verantwoord Innoveren (MVI), voor alle topsectoren relevant. Dit programma is gericht op de ethische en maatschappelijke aspecten van technologische ontwikkelingen. Een korte notitie over de MVI-benadering is aan alle topsectoren aangeboden, en heeft bij een aantal ervan – waaronder Energie en Agrofood – geleid tot concrete besprekingen en het betrekken van MVI-onderzoekers aan de werkgroepen binnen de betreffende topsectoren om de onderzoeksagenda's uit te werken. Verder hebben geesteswetenschappelijke onderzoekers meegewerkt aan de agenda van topsector Life Sciences & Health en aan die van topsector Water. Bij Life Sciences & Health gaat het vooral om het onderwerp kwaliteit van leven, bij Water om historisch en geografisch/archeologisch onderzoek dat kan bijdragen aan een goede invulling van deze topsector.

Vervolg

Op het moment dat u dit leest, zijn er naar verwachting voor alle topsectoren kennis- en innovatiecontracten opgesteld. Die zullen dan onderwerp van bespreking vormen. In het volgende nummer van Geestesoog wordt u daarover geïnformeerd. Waarschijnlijk zal er al eerder op de website van NWO over geschreven worden.

Thema Samenleven onder Spanning

Naast de topsectoren richten de inspanningen van het gebiedsbestuur zich op het NWO-thema Samenleven onder Spanning. Het Algemeen Bestuur heeft besloten dat dit thema verder ontwikkeld kan worden, naast de NWO-thema's die samenvallen met de topsectoren. Samenleven onder Spanning zal bestaan uit een programma over religie, het HERA-programma Cultural Encounters, en een programma over de maatschappelijke en culturele betekenis van sport. Het laatste programma wordt in opdracht van het ministerie van VWS ontwikkeld mede met het oog op een Nederlandse kandidatuur voor de Olympische spelen van 2028.

'Migratiehistorisch onderzoek is duidelijk maatschappelijk relevant'

Marlou Schrover, professor geschiedenis van migratie en sociale verschillen, Vici-laureaat in 2005, lid van de Vici-commissie in 2011 en eerder commissielid voor onder meer Toptalent en Mozaïek. Haar Vici-onderzoekproject *Gender and Migration* richt zich op het onderscheid tussen mannen en vrouwen die tussen 1945 en 2005 naar Nederland zijn gekomen.

De betekenis van hoogleraarschap Migratiegeschiedenis

Volgens professor Schrover zit in haar hoogleraarschap een element van erkenning: 'ik werk hard en dan is het mooi als dat door anderen gezien en gewaardeerd wordt. Ik hoop en verwacht verder dat de benoeming me nieuwe mogelijkheden biedt in de toekomst vooral voor internationale samenwerking in het kader van aanvragen. Belangrijk vind ik voorts het effect dat mijn benoeming hopelijk heeft op de toekomstige sekseratio binnen het geesteswetenschappelijk onderzoek.' Er zijn veel vrouwelijke studenten in de geesteswetenschappen, ook onder de promovendi zijn er redelijk veel vrouwen, maar nog steeds weinig vrouwen in topfuncties. 'Nederland loopt op dat punt nog achter bij andere landen. Oog voor de scheve sekseratio is reeds een hele grote stap in de goede richting,' zegt Schrover.

Blik naar de toekomst na Vici en Aspasia-subsidies

'De Vici-subsidie was heel belangrijk omdat dat mij de mogelijkheid biedt om mijn onderzoek uit te bouwen in een eigen richting,' stelt Schrover. Er doet zich in het wetenschappelijke onderzoek, en ook in het publieke en journalistieke debat, een soort verkaveling voor waarbij etniciteit los wordt gezien van onder meer klasse of gender. Vermeende problemen van migranten of minderheden worden bijvoorbeeld verklaard vanuit hun etnische achtergrond, zonder acht te slaan op hun klassepositie. Een voorbeeld zijn uitspraken over het percentage gastarbeiderskinderen dat op de universiteiten terechtkomt. Dat wordt laag geacht in relatie tot de algemene doorstroompercentages. Wanneer de vergelijking wordt gemaakt met arbeiderskinderen (de kinderen van de Nederlandse collega's van de gastarbeiders)

dan doen de gastarbeiderskinderen het echter opeens heel goed. 'In mijn onderzoek besteed ik aandacht aan kruispunten tussen categorieën (zoals klasse, gender en etniciteit) omdat we op die manier meer leren over processen van categorisering. Categorisering is de rechtvaardiging voor onder meer verschillen binnen beleid en zijn een manier om samenlevingen begrijpbaar te maken,' aldus Schrover.

Belang en uitdaging van migratie in deze tijd

'Migratiehistorisch onderzoek is belangrijk omdat we daarmee tegengas kunnen geven aan de waan van de dag. Onderwerpen die te maken hebben met migratie laten zich makkelijk gebruiken of misbruiken voor het creëren van tweespalt en negatieve onderbuikgevoelens. Dat is niet nieuw, maar het blijft gevaarlijk. Ik denk dat we als wetenschappers niet op de stoel van politici of journalisten moeten gaan zitten. Ik denk ook dat we ons niet moeten laten verleiden tot het genereren van sexy oneliners. Tegelijkertijd denk ik ook dat we nog iets meer kunnen doen aan het vertalen van de resultaten van ons onderzoek in hapklare brokken. Het advies 'lees eens een boek' is misschien niet het beste advies aan journalisten en politici met weinig tijd, ofschoon we merken dat de goede journalisten en politici wel degelijk lezen wat wij schrijven en onze ideeën, soms met enige vertraging, beslist doorwerken in politiek en journalistiek. Migratiehistorisch onderzoek is duidelijk maatschappelijk relevant'.

De fascinatie voor Migratiestudies

Volgens Schrover zijn migratie en verwante onderwerpen belangrijk in het hedendaagse debat. 'Dat zijn ze al heel erg lang. Opvallend is dat daarbij zo weinig vergelijkingen worden gemaakt; historische vergelijkingen of vergelijkingen tussen groepen. De Nederlandse emigranten, die in de jaren vijftig naar Australië en Canada gingen, vertonen op bepaalde punten overeenkomsten met de immigranten die in de jaren zestig naar Nederland kwamen. In het publieke/politieke debat worden vermeende problemen steeds als nieuw gepresenteerd. Een 'nieuw probleem' betekent dat er een noodzaak is voor nieuwe maatregelen of nieuw beleid. Mijn belangstelling gaat uit naar overeenkomsten, maar nog meer naar de vraag naar welke

verschillen door wie, wanneer en waarom belangrijk worden gemaakt.'

Vici-commissielid 2011

'De druk om aanvragen in te dienen neemt toe, niet alleen in Nederland, maar ook daarbuiten. Dat betekent dat steeds meer mensen aanvragen indienen en dat er ook steeds meer mensen nodig zijn om die aanvragen als commissielid of externe referent te beoordelen. Ik beoordeel als referent niet alleen aanvragen van Nederlandse onderzoekers, maar ook van onder meer Belgische, Duitse, Oostenrijkse, Engelse en Amerikaanse collega's. Hetzelfde geldt voor tal van mijn collega's. Ik vind het belangrijk dat alle voorstellen naar referenten gaan (en niet door commissies voorgeselecteerd worden). Referenten kunnen het beste oordelen over de vakinhoudelijke kant. Ik doe het commissiewerk met plezier en leer ook veel van het beoordelen van aanvragen. Het schrijven van referentenrapporten en het voorbereiden van commissievergaderingen kost echter wel vrij veel tijd. De belangrijkste uitdaging voor de commissies en de externe referenten is het idee vast te houden dat we dit voor onszelf als geesteswetenschappelijke onderzoeksgemeenschap doen en dat dat de tijdsinvestering rechtvaardigt.'

Wijzigingen in de Vernieuwingsimpuls 2012

Vernieuwingsimpuls algemeen

Het programma heeft als doel om vernieuwend onderzoek een extra impuls te geven. Doelgroep voor de Vernieuwingsimpuls (VI) zijn excellente, creatieve onderzoekers en onderzoeksters. Het programma richt zich met de drie verschillende subsidievormen Veni, Vidi en Vici op verschillende fasen in de wetenschappelijke carrière, van pas gepromoveerd tot zeer ervaren en professorabel. Volledige informatie over de doelgroepen, deadlines, procedures en richtlijnen voor de drie subsidievormen van de Vernieuwingsimpuls staat in de brochure Vernieuwingsimpuls 2012 (www.nwo.nl/vi).

Opheffen domeinen

De procedure en beoordeling van de aanvragen door de NWO-wetenschapsgebieden werd met ingang van 2009 aangevuld met een vergelijking in een bredere competitie, in drie zogeheten domeinen (Alfa-Gamma, Bèta en Life Sciences) waarin meerdere gebieden deelnemen. Op basis van de resultaten van een interne evaluatie in 2011 heeft NWO besloten om vanaf 2012 de Veni en Vidi aanvragen geheel in de NWO wetenschapsgebieden te beoordelen. De aanvulling met een beoordeling in domeinen is voor de Veni en Vidi aanvragen afgeschaft. Indiërs van Veni en Vidi aanvragen met een duidelijk multidisciplinair karakter kunnen er voor kiezen om deze gebiedsoverstijgende aanvragen (GO) in een apart daarvoor ingesteld NWO-loket in te dienen.

Deze aanvragen zullen door een aparte commissie worden beoordeeld. Het GO-secretariaat wordt gevoerd door WOTRO Science for Global Development.

De Vici aanvragen zullen vanaf ronde 2012 wetenschapsbreed worden beoordeeld. Dit betekent dat aanvragen vanuit alle disciplines (inclusief gebiedsoverschrijdende aanvragen) in één competitie met elkaar zullen worden vergeleken. Omdat de Vici aanvragen wetenschapsbreed worden beoordeeld dienen Vici kandidaten hun aanvraag in bij één centraal portaal binnen NWO. De vooraanmeldingen zullen worden behandeld in de 3 bovengenoemde domeinen. Informatie over de details van de procedure zal bij openstelling van de Vici ronde 2012 op de NWO website worden bekendgemaakt.

Kennisbenutting

Vanaf de ronde 2012 wordt aan alle indiërs, van alle wetenschapsgebieden, gevraagd om in de aanvraag in te gaan op mogelijkheden voor kennisbenutting. Het aspect kennisbenutting wordt vanaf ronde 2012 altijd meegewogen in de beoordeling door adviseurs en de beoordelingscommissie. Dit is een belangrijke wijziging ten opzichte van de vorige ronde waarin het geven van informatie over mogelijkheden voor kennisbenutting van de resultaten van het onderzoek facultatief was.

Bij onderzoek dat zich niet leent voor kennisbenutting, wordt aan de onder-

zoeker gevraagd om beknopt uit te leggen waarom de onderzoeker van mening is dat kennisbenutting niet van toepassing is op het voorgestelde onderzoek. Indien de selectiecommissie van mening is dat de uitleg van de indiëner juist is en concludeert dat de aard van het onderzoek zich inderdaad niet leent voor kennisbenutting zoals bovenstaand is omschreven, zal de commissie een positieve waardering voor kennisbenutting geven. Meent de commissie echter dat er wel mogelijkheden voor kennisbenutting zijn maar dat deze door de indiëner onvoldoende worden geadresseerd dan zal de commissie een minder positieve waardering voor het onderdeel kennisbenutting geven.

Volledige informatie vindt u in de brochure en vanaf begin november 2011 zal aanvullende algemene en gebiedspecifieke informatie ten aanzien van kennisbenutting op de VI-website te vinden zijn. Een uitgebreide handreiking Kennisbenutting in de Geesteswetenschappen is beschikbaar via de website www.nwo.nl/kennisbenutting-gw.

Meer informatie
Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met de coördinator van het VI-programma bij het Gebied Geesteswetenschappen, dr. Marc Linssen (m.linssen@nwo.nl , 070-3440625).

In deze rubriek kunnen ook vragen van lezers beantwoord worden. U kunt uw vraag mailen aan geestesoog@nwo.nl.

Afscheidbericht voorzitter Gebiedsbestuur NWO Geesteswetenschappen

Roller coaster

Wat is de balans van een periode als voorzitter van het Gebiedsbestuur Geesteswetenschappen? Aan de pluskant het mooie promotieprogramma voor aankomend talent dat we samen met het Regieorgaan Geesteswetenschappen opstartten; het speciale G themaprogramma dat nu Horizon heet; meer flexibiliteit voor onderzoekers in de Vrije Competitie (de Kleine Programma's), en het nieuwe NWO thema 'Samenleven onder spanning', dat aansluit bij het Cultural Encounters programma van HERA. Maar de laatste tijd toch vooral ook de somberder kanten van het bedrijvenbeleid van het kabinet. Wetenschapsbeleid is daaraan ondergeschikt gemaakt, en er zijn voor de Geesteswetenschappen potentieel zorgwekkende blinde vlekken. Nu is het onze taak als geesteswetenschappers om zelfverzekerd te laten weten hoe belangrijk juist ook alfa-kennis is voor succesvolle innovatie: kennis van culturele en sociale context, taal en communicatie, en de ethische aspecten van innovatie horen allemaal vanaf de ontwerpfase een rol te spelen in de economische topsectoren. Ik hoop dat we dat geluid ook in de komende tijd van bezuinigingen krachtig en overtuigend kunnen laten blijven horen.

Ineke Sluiter

Nieuwe voorzitter Gebiedsbestuur NWO Geesteswetenschappen

Nieuw WAC-lid

Het Wetenschappelijk Advies College (WAC) is uitgebreid van 15 tot 16 leden. Het nieuwe lid, vanaf januari 2012, is prof. dr. Beate Rössler (UVA). Rössler verricht werkzaamheden als WAC-lid op het terrein van Ethiek.

Het Algemeen Bestuur van NWO heeft prof. dr. G.J. Dorleijn benoemd tot voorzitter van het gebiedsbestuur Geesteswetenschappen met ingang van 1 januari 2012. Gillis Dorleijn (27 februari 1951) is lid van het Gebiedsbestuur sinds 2008. Hij studeerde cum laude af in de Nederlandse taal- en letterkunde aan de Universiteit Utrecht, waar hij ook promoveerde (eveneens cum laude). Dorleijn is hoogleraar Nederlandse letterkunde, in het bijzonder de moderne aan de Rijksuniversiteit Groningen. Dorleijn werkt momenteel aan een geschiedenis van de Nederlandse poëzie. Prof.dr. Gillis Dorleijn volgt prof. dr. Ineke Sluiter (LU).

Invitation to sign an Open Letter addressed to the European Commissioner for Research and Innovation

In view of legislative decisions to be taken on the next 100-Billion-worth EU Framework Programme Horizon 2020 (2014-2020), the letter stresses the necessity for a varied and strong research programme in the Socio-economic Sciences and Humanities (SSH): it argues that neglecting such potential contributions as SSH research has to make risks undermining the EU strategy to develop innovative, inclusive and sustainable societies.

Yet, there still is a distinct danger of insufficient funding in Horizon 2020 for research areas such as cultural change, demography, education, the economy and globalisation, identity politics and social cohesion, and many others.

► For background information on these matters see: www.eash.eu/openletter2011

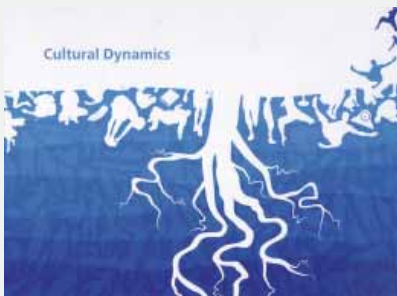
Pre-announcement: A new €18 million HERA Joint Research Programme on Cultural Encounters will be launched early 2012

The HERA (Humanities in the European Research Area) Network is pleased to announce a new Joint Research Programme (JRP) on Cultural Encounters. With up to €18 million available, the research programme will fund new and exciting Humanities-centred projects on Cultural Encounters involving researchers from three or more countries.

► More information: www.heranet.info en www.nwo.nl/gw

Programma's

Culturele Dynamiek

Op 23 september 2011 heeft het jaarlijkse symposium plaatsgevonden binnen het themaprogramma Culturele Dynamiek in het Museum Speelklok te Utrecht. De bijeenkomst had tot doel de voortgang van het onderzoek en de samenwerking tussen de projecten te bevorderen. Dit jaar stonden de thema's burgerschap en culturele identiteit centraal. De thema's werden geïntroduceerd door twee keynotesprekers, gevolgd door een eerste reactie van een van de projectleiders van Culturele Dynamiek.

Prof. dr. S. Legêne

's Ochtends gaf prof. dr. S. Legêne een introductie op het thema burgerschap. Zij begon haar lezing met de omstreden afbeeldingen op de gouden koets die ons volgens Legêne iets kunnen leren over de geschiedenis van het burgerschap. Met voorbeelden vanuit haar eigen project *Sites Bodies Stories* en het gedicht van John Greenleaf Whittier belichtte ze in haar lezing het historisch burgerschap en de ethische vragen die daarbij ontstaan. In zijn reactie ging prof. dr. P. Geschiere verder in op het belang van kolonialisme voor natievorming en de betekenis van het begrip postkoloniaal in de huidige samenleving.

's Middags hield dr. M. Lubbers een lezing over het thema culturele identiteit. Zijn Vidi-project richt zich op de relatie tussen

culturele consumptie en nationalisme. In zijn lezing belichtte hij de tussentijdse resultaten van zijn onderzoeksproject. Zo toetst hij de globaliseringsthese aan de herkomst van muzieksingles en populaire films in verschillende landen. In haar reactie op de lezing ging dr. K. Vintges in op de begrippen culturele identiteit en multi-culturaliteit versus nationale identiteit. Zij stelde dat onderzoek naar culturele identiteit dient te worden aangevuld vanuit multiculturalisme. Hierna volgde een levendige discussie met de projectleiders en onderzoekers.

Dr. M. Lubbers

► Meer informatie: dr. Lenny Vos (l.vos@nwo.nl, 070-3494280).

OAPEN-NL

Laatste call OAPEN-NL: Open Access boeken. Doe je onderzoek in het kader van een NWO-project en overweeg je om te publiceren in boekvorm? Denk dan eens aan de mogelijkheid om de uitgever van jouw keuze te attenderen op het project OAPEN-NL. Het project OAPEN-NL heeft tot doel te

onderzoeken hoe het Open Access uitgeven van boeken het beste kan verlopen. Voor dat onderzoek wordt een fonds of bibliotheek gevormd van enkele tientallen Open Access boeken. Uitgevers kunnen een aanvraag indienen bij OAPEN-NL – zie website www.OAPEN.NL.

Er zijn inmiddels twee beoordelingsrondes geweest.

► Deadline: 15 februari 2012 (derde en laatste ronde)

► Meer informatie: dr. Coen Wilders (c.wilders@nwo.nl, 070-3440833).

STEVIN

Op 28 en 29 november 2011 vonden twee evenementen plaats die in het teken stonden van de afsluiting van het Vlaams-Nederlandse STEVIN programma (looptijd 2004-2011). De eerste dag was een gesloten bijeenkomst, bedoeld om de eindresultaten te presenteren aan het STEVIN wetenschappelijke International Assessment Panel en om het programma feestelijk af te sluiten met alle betrokken gremia. Op de tweede dag vond de vierde editie plaats van Taal in Bedrijf in De Doelen in Rotterdam. Taal in Bedrijf is hét Vlaams-Nederlandse evenement over

praktische toepassingen van taal- en spraaktechnologie voor het Nederlands. Naast de plenaire lezingen van aansprekende keynotes, Branimir Boguraev (IBM, TJ Watson Research Center, USA) en Yuri van Geest (THNK – Mobile Monday AMS – TEDxAMS – Mobile Clicks – Trend8) waren er zowel workshops als demonstraties rondom specifieke thema's en een bedrijvenmarkt. De opkomst was hoog, met circa 200 bezoekers.

Open competities

Vidi

De Veni-subsidievorm richt zich op de excel-lente pas gepromoveerde onderzoeker, die aan het begin van zijn/haar wetenschap-pelijke carrière staat, maar al wel heeft aangetoond een opvallend talent te bezitten voor het doen van wetenschappelijk onder-zoek. Deze steunvorm biedt de pas gepro-moveerde onderzoeker de mogelijkheid om gedurende drie jaar haar/zijn ideeën te ontwikkelen. De subsidie bedraagt maximaal 250.000 euro.

- ▶ Deadline: 5 januari 2012.
- ▶ Meer informatie: drs. Brigit van der Pas (b.vanderpas@nwo.nl, 070-3440567) of op de NWO website.

Promoties in de geestesweten-schappen : call derde ronde open

Het programma Promoties in de geestes-wetenschappen is een samenwerkings-verband van het NWO-gebied Geestes-wetenschappen met het Regieorgaan Geesteswetenschappen.

Doorstroom van talent: om de aanwas en de doorstroom van jong talent in de geestes-wetenschappen een impuls te geven hebben het Gebiedsbestuur Geesteswetenschappen van NWO en het Regieorgaan Geestes-wetenschappen een gezamenlijk promotiepro-gramma ingericht. Gezamenlijk stellen zij bijna 19 miljoen euro beschikbaar voor een promotieprogramma in de geestesweten-schappen met als doel de vergrijzing van de wetenschappelijke staf en de onvoldoende doorstroming van jong talent in dit vakge-bied tegen te gaan. Als uitvloeisel van het rapport Duurzame Geesteswetenschappen van de commissie Nationaal Plan Toekomst Geesteswetenschappen (Commissie-Cohen) heeft de Minister van OCW per 1 april 2009 het Regieorgaan Geesteswetenschappen ingesteld. Het Regieorgaan heeft als taak plannen van de faculteiten geestesweten-schappen te beoordelen op basis van de daartoe in het rapport Duurzame Geestes-wetenschappen geformuleerde criteria. Het

Gebiedsbestuur Geesteswetenschappen wil de geesteswetenschappen bedienen met een volledig en passend palet van subsidie-vormen. Om aan de behoefte aan meer pro-motieplaatsen tegemoet te komen heeft het Gebiedsbestuur samen met het Regieorgaan Geesteswetenschappen de mogelijkheden voor een gemeenschappelijk nieuw promo-tieprogramma verkend, met succes.

Promotieprogramma

In 2010 startte het programma dat voorziet in vijf jaarlijkse rondes. Indiening voor de derde ronde (2012) verloopt via de facultei-ten om te waarborgen dat aanvragen passen binnen de bij het Regieorgaan ingediende plannen. De aanvragen worden in competitie beoordeeld. Aanvragen kunnen alleen wor-den ingediend voor promovendi of docent-promovendi die zijn geselecteerd door de decanen van de bij Duurzame Geestes-wetenschappen betrokken faculteiten, te weten: Universiteit Utrecht, Universiteit van Amsterdam, Rijksuniversiteit Gronin-gen, Erasmus Universiteit Rotterdam, Vrije Universiteit Amsterdam, Universiteit Leiden, Radboud Universiteit Nijmegen, Universiteit Maastricht, Universiteit van Tilburg en de Open Universiteit. De feitelijke indiener van een promotieproject is de promotor.

Na de selectie en voordracht door de uni-versiteiten beoordeelt een door het Regieor-gaan en het Gebiedsbestuur Geestesweten-schappen samengestelde commissie aan de hand van de selectiecriteria de (potentiële) onderzoekskwaliteiten van de kandidaten en de kwaliteit van de voorstellen. De com-missie stelt een prioriteringsadvies op, dat wordt aangeboden aan de voorzitters van het Regieorgaan en van het Gebiedsbe-stuur Geesteswetenschappen. Zij nemen in gezamenlijkheid het besluit over honorering. Jaarlijks kunnen er (minimaal) circa 15 fte aan promotieplaatsen worden toegekend.

De *call for proposals* voor de derde ronde van het programma Promoties in de geestes-wetenschappen wordt begin december 2011 opengesteld. Vanaf dat moment staat ook de meest actuele informatie over aanvraag-mogelijkheden, het subsidiereglement en de precieze procedures voor dit programma op de site van NWO Geesteswetenschappen.

- ▶ Deadline: 1 maart 2012.
- ▶ Meer informatie: dr. Coen Wilders (c.wilders@nwo.nl, 070-3440833)

Mozaïek

NWO en het ministerie van OCW hebben op basis van het onderzoek een programma ontwikkeld – Mozaïek – dat tot doel heeft meer afgestudeerden uit minderheidsgroe-pen in de wetenschap te laten instromen. Het Mozaïek programma is in 2004 van start gegaan. Een aanvrager moet aan de vol-gende drie voorwaarden voldoen: 1. beide ouders van de aanvrager zijn geboren in een van de doelgroeplanden (zie de Mozaïek-brochure), of: zowel de kandidaat zelf als minimaal één van de ouders is geboren in een van deze landen; 2. de aanvrager is afgestudeerd of laatstejaars student bij een Nederlandse universiteit en heeft de vol-ledige universitaire opleiding in Nederland gevolgd; 3. alleen afgestudeerden die op het moment van toekenning van de beurs nog niet op een promotieplek zijn aangesteld, kunnen een aanvraag indienen. Er kan een persoonsgebonden lump sum subsidie voor een vierjarig promotietraject ten bedrage van maximaal 200.000 euro worden aange-vraagd. De sluitingsdatum voor het indienen van korte aanvragen is 31 januari 2012 om 23.59 uur. De sluitingsdatum voor het indie-nen van uitgewerkte aanvragen is 22 mei 2012 om 23.59 uur.

- ▶ Deadline korte aanvragen: 31 januari 2012
- ▶ Meer informatie: contactpersoon: Coördinator Mozaïek (070-3440711, mozaiek@nwo.nl) of zie de NWO website.

Toekenningen

Veni

Het Algemeen Bestuur van NWO heeft op 12 oktober 2011 besloten de volgende Veni-aanvragen te honoreren in de tweede fase van de beoordelingsprocedure:

– Dr. S.A. Bonjour (UL), *Gezinsmigratiebeleid in Duitsland, Frankrijk en Nederland*

Waarom hebben Europese landen sinds de jaren vijftig vele duizenden gezinsmigranten toegelaten, terwijl ze zeiden 'geen immigratielanden' te willen zijn? Dit onderzoek zoekt het antwoord op die vraag in de archieven van Duitse, Franse en Nederlandse ministeries en parlementen.

– Dr. S. Couperus (UU), *Beyond New Jerusalem*

Na hun vernietiging door bommen, werden Rotterdam, Coventry en Le Havre naoorlogse iconen van welvaart en wederopbouw. Deze steden herrezen na 1945 naar de ideaalbeelden van planners, althans dat is de heersende opvatting. Dit onderzoek laat daarentegen zien dat al ruim voor 1945 een systematische omgang met veranderende stedelijke ruimte bestond. Bommen en plannen waren daarbij geen doorslaggevende factoren.

– Dr. M. Franke (UvA), *Hoe psychologische en sociale factoren de evolutie van taal beïnvloeden*

Taal heeft kunnen evolueren, doordat de mens klanken op regelmatige manier is gaan gebruiken voor verschillende sociale doeleinden. Dit project onderzoekt het effect van psychologische en sociale factoren op de evolutie van taal, met bijzonder nadruk op verschillen in de betekenis van bijvoeglijke naamwoorden.

– Dr. L. Hogeweg (RU), *Eenduidig is het woord niet*

Woorden zijn enorm flexibel in hun betekenis. In het Nederlands krijgt bijvoorbeeld een woord als 'sterk(e)' heel verschillende interpretaties in 'sterk als een beer', 'sterke koffie' of 'een sterk verhaal'. Dit onderzoek gaat na hoe we ondanks deze flexibiliteit elkaars woorden toch zo goed begrijpen.

– Dr. A.W. Koornneef (UU), *Worden oudere lezers slordige lezers?*

Als 65-plussers een tekst lezen, springen hun ogen vaker heen en weer dan die van jongere lezers. Het doel van dit onderzoek is om

te achterhalen waarom oudere lezers deze leesstrategie gebruiken en wat voor invloed dit heeft op tekstbegrip. De resultaten kunnen gebruikt worden om teksten te optimaliseren voor onze vergrijzende bevolking.

– Dr. S. van Tuinen (EUR), *Ressentiment en democratie. Een kritische herinterpretatie en herevaluatie*

Met de opkomst van het populisme, de klaag- en claimcultuur en het radicaliserend fundamentalisme lijkt het probleem van het ressentiment terug van weggeweest. Mijn onderzoeksproject stelt een nieuwe affecttheorie van de politieke cultuur voor waarin de relatie tussen ressentiment en democratie fundamenteel wordt heroverwogen en consequenties worden getrokken voor onze manier van denken over burgerschap.

– Dr. J. Verhagen (UU), *Hoe leren tweetalige peuters grammatica?*

Kinderen die tweetalig opgroeien, moeten twee grammatica's leren. In dit project wordt bij heel jonge kinderen onderzocht hoe dit gebeurt. Leren tweetalige kinderen op dezelfde manier grammatica als eentalige kinderen of op een heel andere manier?

Vervangingen

Het Gebiedsbestuur NWO Geesteswetenschappen op 24 november 2011 besloten de volgende Vervangingen-aanvraag te honoreren:

– Prof. dr. A. de Reuver (UU), *Preaching and Predestination: The Relation of the Doctrine of Predestination to the Practise of Preaching in Geneva from J. Calvin to F. Turretin*

Deze rubriek toont een selectie van publicaties die voortgekomen zijn uit programma's en projecten (mede) gefinancierd door het NWO-gebied Geesteswetenschappen.

De wetten van de bouwkunst. Nederlandse architectuurboeken in de negentiende eeuw

Wat is goede architectuur? Deze vraag stond in de negentiende eeuw volop in de belangstelling omdat het vak ingrijpend veranderde. Nieuwe wetenschappen – zoals de geologie, de biologie en de mechanica – vervingen de traditionele, ambachtelijke kennis van materialen en constructies. Tegelijk ondermijnden oudheidkundig en kunsthistorisch onderzoek het gezag van de eeuwenoude, klassieke voorschriften voor vormgeving en schoonheid. In *De wetten van de bouwkunst*, de handelseditie van haar proefschrift, beschrijft Petra Brouwer deze kennisrevolutie op basis van de Nederlandse architectuurboeken uit de negentiende eeuw. In het boek is een uitgebreide bibliografie van de Nederlandse architectuurhandboeken opgenomen.

Dit onderzoek maakt deel van het door NWO gefinancierde programma Nederlandse architectuur 1770-1914: Identiteit en traditie van het NWO-programma Urbanisatie en Stadscultuur.

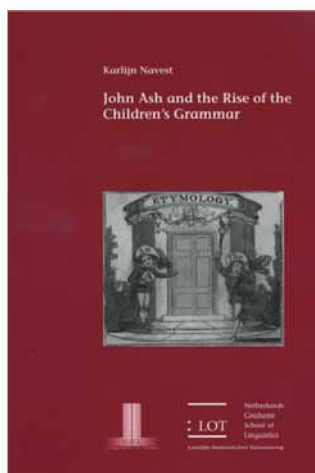
■ Brouwer, P. 2011. *De wetten van de bouwkunst. Nederlandse architectuurboeken in de negentiende eeuw*. Rotterdam: NAI Uitgevers. ISBN: 978 90 5662 771 3

John Ash and the Rise of the Children's Grammar

Vanaf het midden van de achttiende eeuw ontstond er in Engeland een grote vraag naar grammaticaboeken. Door het bestuderen van deze werkjes konden de kinderen van de middenklasse hoger op de sociale ladder komen. Deze studie geeft een uitvoerige beschrijving van de succesvolle grammatica van de doopsgezinde dominee John Ash (1724?–1779) en de invloed die dit werk heeft uitgeoefend op andere populaire kindergrammatica's uit de achttiende en negentiende eeuw.

John Ash and the Rise of the Children's Grammar is tot stand gekomen door een NWO Vici subsidie.

■ Navest, K. 2011. *John Ash and the Rise of the Children's Grammar*. Proefschrift Universiteit Leiden. ISBN 9 789 4 60 93061 4

The Mixtec Pictorial Manuscripts

Dit handboek – resultaat van jarenlang door NWO financieel ondersteund onderzoek – biedt een samenvattend overzicht van de geschiedenis, methoden en resultaten van de ontcijfering van een corpus van beeldhandschriften uit de periode van voor de Spaanse verovering (1521), afkomstig uit het gebied van de Mixteken (Zuid-Mexico). De interpretatie van religieuze ideeën en historische verhalen is gebaseerd op iconologisch en historisch onderzoek, alsmede op studie van de Mixteekse taal en hedendaagse orale traditie. Gedetailleerde analyses van genealogieën, chronologie, plaatsnaamhiërogliefen, rituele handelingen en literaire thema's werpen licht op de ontwikkeling van het inheemse politieke landschap en op de rol van tijd en memorie in deze niet-westerse geschiedschrijving.

The Mixtec Pictorial Manuscripts is het resultaat van het vrije competitieproject Mixtec city-states

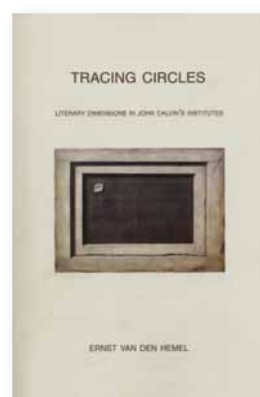
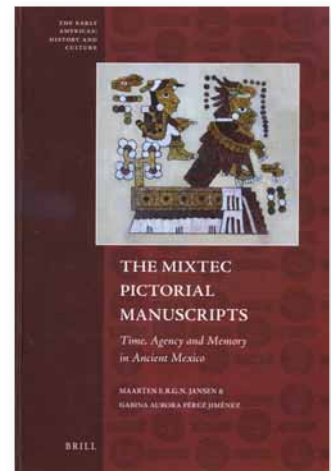
■ Jansen, M. E.R.G.N. & Pérez Jiménez, G. A. 2011. *The Mixtec Pictorial Manuscripts. Time, Agency and Memory in Ancient Mexico*. E.J. Brill, Leiden / Boston ISBN: 978 90 04 18752 8

Violent Conversion. Brazilian Pentecostalism and the Urban Pioneering of Women in Mozambique

Brazilianen vestigen nieuwe transnationale christelijke connecties in Afrika. Dit boek beschrijft de fascinerende groei van Pinksterkerken in Maputo, de hoofdstad van Mozambique, waarvan vele hun wortels in Brazilië hebben. Deze kerken trekken vooral sociaaleconomisch succesvolle vrouwen aan die hun leven willen veranderen. Gestimuleerd door een specifiek Braziliaans Pentecostaal pionieren – een praktijk van geestelijke strijd en grenzen doorbreken – gooien de Pinkstervrouwen hun sociale en financiële zekerheden overhoop door te breken met heersende socio-culturele normen en afhankelijkheden van hun families. Volgens van de Kamp laten deze vrouwen zien dat hun bekering niet zozeer een reactie is op sociale veranderingen waardoor ze hulp van de kerk nodig hebben, maar door hun bekeringsproces zetten zij actief veranderingen in gang, maar wel tegen een hoge prijs.

Dit boek is het resultaat van het NWO programma Future of the Religious Past.

■ Kamp van de P. 2011. *Brazilian Pentecostalism and the Urban Pioneering of Women in Mozambique*. Proefschrift Vrije Universiteit Amsterdam.

Rectificatie In Geestesoog no. 3 (2011) werd de afbeelding van het boek *Violent Conversion. Brazilian Pentecostalism and the Urban Pioneering of Women in Mozambique* geplaatst in plaats van de afbeelding van het boek *Tracing Circles: Literary Dimensions in John Calvin's Institutes*. Hiervoor excuses.

NWO-Geesteswetenschappen

Laan van Nieuw Oost Indië 300

Postbus 93425

2509 AK Den Haag

Telefoon 070-3440818

gbg@nwo.nl

www.nwo.nl/gw

Deadlines

Veni

Uitgewerkte aanvragen

Deadline: 5 januari 2012

Mozaïek

Deadline: 31 januari 2012

OAPEN-NL: Open Access-boeken

Deadline: 15 februari 2012

**Internationalisering in de
Geesteswetenschappen**

Deadline: 1 maart 2012

